

Māsas (vispārējās aprūpes māsas) specializācija psihiatrijā un narkoloģijā

Profesionālās pilnveides programmā rekomendējamās tēmas/apakštēmas un teorijas un praktisko mācību stundu skaits.

Kompetence ¹	Profesionālās pilnveides programma 480 stundas						
	Tēma/apakštēma	Teorijas stundas (30 %) - 144	Lektoru prasības	Praktiskās mācības (klīniskajā s mācības klīniskā vidē ir 70 %) - 336	Prakses vadītāja prasības	Profili	Sasniedzamie rezultāti
515.1. padziļināta patstāvīgas aprūpes plānošana, sniegšana, aprūpes rezultātu izvērtēšana pacientiem ar psihiskās veselības traucējumiem un slimībām (t. sk. pacientu ar atkarībām), aprūpes kvalitātes kontrole un analīze*	<ol style="list-style-type: none"> Aprūpes process, dokumentācija psihiatrijas māsas praksē (t.sk. pacientiem ar atkarībām). Aprūpes plāna izstrāde: <ol style="list-style-type: none"> Pacienta novērtēšana; Aprūpes un uzraudzības līmeņa noteikšana; Aprūpes problēmu noteikšana (prioritāro problēmu identificēšana); Mērķa izvirzīšana; Aprūpes darbību noteikšana mērķu sasniegšanai; Aprūpes rezultātu izvērtējums Aprūpe pacientiem ar psihiskiem un uzvedības traucējumiem (t.sk. pacientiem ar atkarībām): <ol style="list-style-type: none"> Psihisko un uzvedības traucējumu psihoaktīvo vielu lietošanas dēļ klīniskās izpausmes un aprūpes principi. 	40	Māsa, kura ieguvusi garīgās veselības aprūpes māsu specializāciju, Vismaz 5 gadu darba pieredze pedagogijā; Mg. grāds;	100	Darba pieredze garīgās veselības aprūpes māsas specializācijā vismaz 5 gadi pēdējo 7 gadu periodā; vismaz bakalaura grāds veselības aprūpē vai māszinībās; Darba pieredze psihiatrisko un/vai narkoloģisko pacientu aprūpē	Psihiatrijas un/vai narkoloģijas nodaļa	<ul style="list-style-type: none"> - Ir teorētiskās zināšanas un praktiskās iemaņas aprūpes procesa organizēšanā, aprūpes dokumentācijas pārvaldīšanā, - Spēj noteikt aprūpes un uzraudzības līmeni, - Spēj noteikt aprūpes problēmas prioritāra secībā, - Spēj izvirzīt aprūpes mērķus, veikt aprūpi un izvērtēt aprūpes rezultātus pacientiem ar psihiskiem un uzvedības traucējumiem (t.sk. pacientiem ar atkarībām) - Spēj atpazīt neatliekamo stāvokļu psihiatrijā

¹ Ministru kabineta 2009. gada 24. marta noteikumu Nr. 268 "Noteikumi par ārstniecības personu un studējošo, kuri apgūst pirmā vai otrā līmeņa profesionālās augstākās medicīniskās izglītības programmas, kompetenci ārstniecībā un šo personu teorētisko un praktisko zināšanu apjomu"

6.1.apakšnodaļa (nākotnes redakcija: <https://likumi.lv/ta/id/190610/redakcijas->

	<p>3.2. Organisko psihisko traucējumu klīniskās izpausmes un aprūpes principi.</p> <p>3.3. Garastāvokļu traucējumu (afektīvie traucējumi) klīniskās izpausmes un aprūpes principi.</p> <p>3.4. Šizofrēniju, šizotipiskiem traucējumiem klīniskās izpausmes (murgi, halucinācijas) un aprūpes principi.</p> <p>3.5. Neirotisko ar stresu saistītiem un somatoformiem traucējumiem klīniskās izpausmes un aprūpes principi.</p> <p>3.6. Uzvedības traucējumi, kas saistīti ar fizioloģiskiem traucējumiem un somatiskiem faktoriem klīniskās izpausmes un aprūpes principi.</p> <p>3.7. Pieaugušo personības un uzvedības traucējumu klīniskās izpausmes un aprūpes principi.</p> <p>3.8. Psihiskās attīstības traucējumu klīniskās izpausmes un aprūpes principi.</p> <p>3.9. Garīgās atpalcības klīniskās izpausmes un aprūpes principi.</p> <p>3.10. Uzvedības un emocionālo traucējumu, kas parasti sākušies bērnībā un pusaudža vecumā klīniskās izpausmes un aprūpes principi.</p> <p>Neatliekamie stāvokļi psihiatrijā, aprūpes pamatprincipi.</p>						simptomus, sniegt palīdzību savas kompetences robežās.
515.2. līdzdalība diagnostisko un ārstniecisko procedūru	1. Pacientu sagatavošana pirms procedūras un aprūpe pēc procedūras (piem., elektroencefalogramma (EEG), elektrokonvulsīvā terapija (EKT) u.c.).	7	Māsa, kura ieguvusi garīgās veselības un/vai	15	Darba pieredze garīgās veselības aprūpes un/vai anestēzijas, intensīvās un	Psihiatrijas un/vai narkoloģijas nodaļa	- Spēj sagatavot pacientus procedūrām, aprūpēt pēc tās.

veikšanā psihiatrijā un narkoloģijā*	2. Alkohola noteikšanas metodes; 3. Narkotisko vielu noteikšanas metodes; Dzīvībai svarīgo funkciju monitorēšana.		anestēzijas, intensīvās un neatliekamās aprūpes māsu specializāciju, Vismaz 5 gadu darba pieredze pedagoģijā; Mg. grāds;		neatliekamās māsas specializācijā vismaz 5 gadi pēdējo 7 gadu periodā; vismaz bakalaura grāds veselības aprūpē vai māszinībās; Darba pieredze psihiatrisko un/vai narkoloģisko pacientu aprūpē		- Spēj veikt dzīvībai svarīgu funkciju monitoringu, - Pārzin alkohola un narkotisko vielu noteikšanas metodes. Savas kompetences robežās spēj veikt alkohola un narkotisko vielu noteikšanu.
515.3. sadarbībā ar psihiatriskās rehabilitācijas komandas dalībniekiem piedalīšanās psihiatriskās rehabilitācijas procesa īstenošanā pacientiem ar psihiskās veselības traucējumiem un slimībām (t. sk. pacientiem ar atkarībām)*	Psihiatriskās (psihosociālās) rehabilitācijas pamatprincipi: 1. Multiprofesionālās komandas raksturojums. Rehabilitācijas komandas mērķi un uzdevumi, māsas loma rehabilitācijas procesā. 2. Pacientu prasmju un iemaņu novērtēšana, māsas loma novērtēšanas procesā. Rehabilitācijas plāna izstrāde. 3. Pacientu motivēšanas piedalīties rehabilitācijas pasākumos metodes. 4. Psihiatriskās rehabilitācijas procesa īstenošana pacientiem ar psihiskās veselības traucējumiem un slimībām (t. sk. pacientiem ar atkarībām), patstāvīgi funkcionēšanas spēju, kompetenču, darba spēju uzlabošana, uzvedības korekcijas sociālā vidē. 5. Medikamentozās ārstēšanas un psihiatriskās rehabilitācijas mijiedarbība. 6. Pacientu ar atkarībām rehabilitācijas metodes, māsas loma rehabilitācijas komandas darbā, mērķi un uzdevumi.	10	Māsa, kura ieguvusi garīgās veselības aprūpes māsu specializāciju, Vismaz 5 gadu darba pieredze pedagoģijā; Mg. grāds;	20	Darba pieredze garīgās veselības aprūpes māsas specializācijā vismaz 5 gadi pēdējo 7 gadu periodā; vismaz bakalaura grāds veselības aprūpē vai māszinībās; Darba pieredze psihiatrisko un/vai narkoloģisko pacientu aprūpē	Psihiatrijas un/vai narkoloģijas nodaļa, rehabilitācijas nodaļa	- Savas kompetences robežās spēj novērtēt prasmes un iemaņas pacientiem ar psihiskās veselības traucējumiem un slimībām (t. sk. pacientiem ar atkarībām); , izstrādāt rehabilitācijas plānu, noteikt rehabilitācijas mērķus un uzdevumus, īstentot rehabilitācijas pasākumus, izvērtēt rezultātus.

515.4. profilaktisko, izglītojošo pasākumu plānošana un īstenošana dažāda vecuma sabiedrības grupām par psihiskās veselības traucējumiem un slimībām (t. sk. pacientiem ar atkarībām)*	<p>1. Psihiskās veselības veicināšana, saglabāšana un psihisko traucējumu attīstības novēršana. Psihiskās veselības riska un aizsardzības faktori.</p> <p>2. Psihisko traucējumu profilakse primārā, sekundārā un terciārā aprūpe dažāda vecuma sabiedrības grupām ar psihiskās veselības traucējumiem un slimībām (t.sk. pacientiem ar atkarībām).</p> <p>3. Izglītojošo pasākumu plānošana un īstenošana dažāda vecuma sabiedrības grupām par psihiskās veselības traucējumiem un slimībām (t. sk. pacientiem ar atkarībām). Pedagoģijas metodes pacientu izglītošanā.</p>	7	Māsa, kura ieguvusi garīgās veselības aprūpes māsu specializāciju, Vismaz 5 gadu darba pieredze pedagoģijā; Mg. grāds;	10	Darba pieredze garīgās veselības aprūpes māsu specializācijā vismaz 5 gadi pēdējo 7 gadu periodā; vismaz bakalaura grāds veselības aprūpē vai māszinībās; Darba pieredze psihiatrisko un/vai narkoloģisko pacientu aprūpē	Psihiatrijas un/vai narkoloģijas nodaļa, rehabilitācijas nodaļa	<ul style="list-style-type: none"> - Pārzin psihiskās veselības veicināšanas, saglabāšanas un psihisko traucējumu attīstības novēršanas metodes. - Pārzin psihiskās veselības riska un aizsardzības faktoros. - Spēj plānot un īstenot izglītojošus pasākumus dažāda vecuma sabiedrības grupām par psihiskās veselības traucējumiem un slimībām (t. sk. pacientiem ar atkarībām). - Pārzin un spēj izmantot pedagoģijas metodes pacientu izglītošanā.
515.5. pacientu ar psihiskās veselības traucējumiem un slimībām (t. sk. pacientu ar atkarībām) un viņu pārstāvju izglītošana par aprūpes principiem*	<p>1. Pacientu izglītošana par psihiskās veselības traucējumiem pie saslimšanām un līdzdarbību aprūpē.</p> <p>2. Pacientu pārstāvju izglītošana par psihiskās veselības traucējumiem atbalstu pacientam un pašam pārstāvim.</p> <p>Pacientu un viņu pārstāvju informēšana par vēršanos pēc palīdzības pacienta slimības paasinājuma gadījumos.</p>	6	Māsa, kura ieguvusi garīgās veselības aprūpes māsu specializāciju, Vismaz 5 gadu darba pieredze pedagoģijā; Mg. grāds;	10	Darba pieredze garīgās veselības aprūpes māsu specializācijā vismaz 5 gadi pēdējo 7 gadu periodā; vismaz bakalaura grāds veselības aprūpē vai māszinībās; Darba pieredze psihiatrisko un/vai narkoloģisko pacientu aprūpē	Psihiatrijas un/vai narkoloģijas nodaļa, rehabilitācijas nodaļa	<ul style="list-style-type: none"> - Spēj plānot un izglīt pacientus par psihiskās veselības traucējumiem pie saslimšanām, līdzdarbību aprūpē. - Spēj plānot un izglīt pacientus un pacientu pārstāvjus par psihiskās veselības traucējumiem, atbalstu saņemšanu pacientam un pašam pārstāvim. - Pacientu un viņu pārstāvju informēšana par vēršanos pēc palīdzības pacienta

							slimības paasinājuma gadījumos.
Ir teorētiskās zināšanas un praktiskās iemaņas šādos jautājumos:							
516.1. psihisko traucējumu un slimību etioloģija, diagnostikas, ārstēšanas un psihiatriskās rehabilitācijas pamatprincipi*	<ol style="list-style-type: none"> 1. Psihiatriskās rehabilitācijas pamatprincipi. 2. Organiski psihiskie traucējumi, etioloģija, diagnostikas, ārstēšanas un rehabilitācijas pamatprincipi. 3. Psihiskie un uzvedības traucējumi psihoaktīvo vielu lietošanas dēļ, cēloņi, diagnostikas metodes, ārstēšanas un rehabilitācijas pamatprincipi. 4. Šizofrēnija šizotipiski traucējumi, etioloģija, diagnostika, ārstēšanas un psihiatriskās rehabilitācijas pamatprincipi. 5. Garastāvokļa traucējumi (afektīvie traucējumi), etioloģija, diagnostika, ārstēšanas un psihiatriskās rehabilitācijas pamatprincipi. 6. Neirotiskie ar stresu saistītie un somatoformie traucējumi, etioloģija, diagnostika, ārstēšanas un psihiatriskās rehabilitācijas pamatprincipi. 7. Uzvedības traucējumi, kas saistīti ar fizioloģiskiem traucējumiem un somatiskiem faktoriem, etioloģija, diagnostika, ārstēšanas un psihiatriskās rehabilitācijas pamatprincipi. 8. Pieaugušo personības un uzvedības traucējumi, etioloģija, diagnostika, ārstēšanas un psihiatriskās rehabilitācijas pamatprincipi. 9. Pacienti ar garīgo atpalcību, etioloģija, diagnostika, ārstēšanas un 	40	Māsa, kura ieguvusi garīgās veselības aprūpes māsu specializāciju, Vismaz 5 gadu darba pieredze pedagogijā; Mg. grāds;	100	Darba pieredze garīgās veselības aprūpes māsu specializācijā vismaz 5 gadi pēdējo 7 gadu periodā; vismaz bakalaura grāds veselības aprūpē vai māsziņībās; Darba pieredze psihiatrisko un/vai narkoloģisko pacientu aprūpē	Psihiatrijas un/vai narkoloģijas nodaļa	

	<p>psihiatriskās rehabilitācijas pamatprincipi.</p> <p>10. Psihiskie attīstības traucējumi, etioloģija, diagnostika, ārstēšanas un psihiatriskās rehabilitācijas pamatprincipi.</p> <p>Uzvedības un emocionāli traucējumi, kas parasti sākušies bērnībā vai pusaudža vecumā, etioloģija, diagnostika, ārstēšanas un psihiatriskās rehabilitācijas pamatprincipi.</p>						
516.2. pacientu aprūpe, medikamentozās terapijas principi dažādu psihiskās veselības traucējumu un slimību (t. sk. pacientiem ar atkarībām) gadījumos*	<p>1. Psihofarmakoterapija psihiskās veselības traucējumu, slimību un atkarību gadījumos. Medikamentu blakusparādības.</p> <p>1.1. Trankvilizatori un miega līdzekļi;</p> <p>1.2. Benzodiazepīni;</p> <p>1.3. Antipsihotiskie/neiroleptiskie līdzekļi;</p> <p>1.4. Antipsihotisko/neiroleptisko līdzekļu izraisīto blakusparādību korektori;</p> <p>1.5. Antidepresanti;</p> <p>1.6. Normotīmiskie profilaktiskie līdzekļi.</p> <p>Psihiatrisko pacientu aprūpe un izglītošana psihotisko medikamentu saņemšanas gadījumā (t.sk. pacientiem ar atkarībām).</p>	15	Māsa, kura ieguvusi garīgās veselības aprūpes māsu specializāciju, Vismaz 5 gadu darba pieredze pedagogijā; Mg. grāds;	30	Darba pieredze garīgās veselības aprūpes māsu specializācijā vismaz 5 gadi pēdējo 7 gadu periodā; vismaz bakalaura grāds veselības aprūpē vai māszinībās; Darba pieredze psihiatrisko un/vai narkoloģisko pacientu aprūpē	Psihiatrijas un/vai narkoloģijas nodaļa	
516.3. pacientu ar psihiskās veselības traucējumiem un slimībām (t. sk. pacientu ar atkarībām)	<p>1. Māsu aprūpes dokumentācija psihiatriskajā un narkoloģiskajā praksē.</p> <p>2. Pacienta aprūpes līmeņa noteikšana.</p> <p>3. Pacienta uzraudzības līmeņa noteikšana un aprūpe.</p> <p>4. Pacienta ierobežojošie līdzekļi:</p> <p>4.1. Fiziskā ierobežošana;</p>	5	Māsa, kura ieguvusi garīgās veselības aprūpes māsu specializāciju,	20	Darba pieredze garīgās veselības aprūpes māsu specializācijā vismaz 5 gadi pēdējo 7 gadu periodā; vismaz bakalaura grāds	Psihiatrijas un/vai narkoloģijas nodaļa	

novērošanas un uzraudzības principi*	4.2. Mehāniskā ierobežošana; 4.3. Medikamentu ievadīšanu pret pacienta gribu; 4.4. Ievietošana novērošanas palātā. Pacientu novērošanas, uzraudzības un aprūpes principi ierobežošanas laikā un pēc ierobežošanas pieaugušiem un bērniem.		Vismaz 5 gadu darba pieredze pedagogijā; Mg. grāds;		veselības aprūpē vai māszinībās; Darba pieredze psihiatrisko un/vai narkoloģisko pacientu aprūpē	
516.4. pedagogijas principi pacientu un viņu pārstāvju izglītošanā psihiskās veselības traucējumu un slimību (t. sk. atkarību) gadījumā*	1. Pacientu izglītošana par psihiskās veselības traucējumiem pie saslimšanām un līdzdarbību aprūpē. 2. Pacientu pārstāvju izglītošana par psihiskās veselības traucējumiem atbalstu pacientam un pašam pārstāvim. Pacientu un viņu pārstāvju informēšana par vēršanos pēc palīdzības pacienta slimības paasinājuma gadījumos.	5	Māsa, kura ieguvusi garīgās veselības aprūpes māsu specializāciju, Vismaz 5 gadu darba pieredze pedagogijā; Mg. grāds;	10	Darba pieredze garīgās veselības aprūpes māsu specializācijā vismaz 5 gadi pēdējo 7 gadu periodā; vismaz bakalaura grāds veselības aprūpē vai māszinībās; Darba pieredze psihiatrisko un/vai narkoloģisko pacientu aprūpē	Psihiatrijas un/vai narkoloģijas nodaļa, rehabilitācijas nodaļa
516.5. profesionālās darbības juridiskie pamati*	1. Psihiatriskās palīdzības un ārstniecības likums. 2. Psihiski slimas personas cilvēktiesības. 3. Personu datu aizsardzība. 4. Bērnu tiesību aizsardzība. Vardarbība un tās atpazīšana.	4	Māsa, kura ieguvusi garīgās veselības aprūpes māsu specializāciju, Vismaz 5 gadu darba pieredze pedagogijā; Mg. grāds; un/vai tiesību zinātnes bakalaura grāds	5	Darba pieredze garīgās veselības aprūpes māsu specializācijā vismaz 5 gadi pēdējo 7 gadu periodā; vismaz bakalaura grāds veselības aprūpē vai māszinībās; Darba pieredze psihiatrisko un/vai narkoloģisko pacientu aprūpē	Psihiatrijas un/vai narkoloģijas nodaļa

516.6. saskarsmes īpatnības darbā ar personām ar psihiskās veselības traucējumiem un slimībām (t. sk. personām ar atkarībām)*	<ol style="list-style-type: none"> 1. Saskarsmi ietekmējošie faktori pacientiem ar psihiskās veselības traucējumiem un slimībām (t. sk. personām ar atkarībām). 2. Saskarsmes principi darbā ar bērniem un viņu pārstāvjiem. 3. Verbālā, neverbālā komunikācija un komunikāciju ietekmējošie faktori. 4. Starpkultūru komunikācija un ietekmējošie faktori. 5. Ētisko pamatprincipu raksturojums. 5. Konfidencialitātes ievērošana pacientu aprūpē. 	5	Māsa, kura ieguvusi garīgās veselības aprūpes māsu specializāciju, Vismaz 5 gadu darba pieredze pedagoģijā; Mg. grāds;	16	Darba pieredze garīgās veselības aprūpes māsu specializācijā vismaz 5 gadi pēdējo 7 gadu periodā; vismaz bakalaura grāds veselības aprūpē vai māsziņībās; Darba pieredze psihiatrisko un/vai narkoloģisko pacientu aprūpē	Psihiatrijas un/vai narkoloģijas nodaļa, rehabilitācijas nodaļa	
---	---	---	--	----	---	---	--

Profesionālās pilnveides laikā tiek iegūtas teorētiskās zināšanas un praktiskās iemaņas šādos jautājumos – psihiatrija, narkoloģija, psihoterapija, neiroloģija, pacientu ar psihiskās veselības traucējumiem un slimībām (t. sk. pacientu ar atkarībām) aprūpes principi, specifiskas aprūpes plānošana, īstenošana un rezultātu novērtēšana pacientiem ar psihiskās veselības traucējumiem un slimībām (t. sk. pacientiem ar atkarībām), psihiatriskās rehabilitācijas principi, psihofarmakoloģija, pacientu un viņu pārstāvju izglītošana, profesionālās darbības juridiskie pamati, neatliekamās medicīniskās palīdzības sniegšana, saskarsmes īpatnības darbā ar pacientiem un viņu pārstāvjiem.

*Prasmes, kuras ētisku, pacienta drošības vai veselības aprūpes kvalitāti ietekmējošu apsvērumu dēļ reālā darba vidē apgūt nav iespējams, ir apgūstamas simulācijā balstītā zināšanu un prasmju apguves posmā.

Simulācijā balstīta prasmju apguve jānodrošina: (1) saskaņā ar aktuālajiem algoritmiem, standartiem un vadlīnijām; (2) simulētā vidē, mācību procesā integrējot jomas specifikai atbilstošus simulāciju resursus, lai nodrošinātu gan manipulāciju apguvi, gan klīnisku simulāciju scenāriju izspēli; (3) ievērojot simulācijā balstītas medicīnas izglītības metodoloģiju.

Prasības pretendentiem: vismaz 2 gadu pieredze simulācijā balstītas medicīnas izglītības īstenošanā.